

Reactie op 'Verzamelzucht;
een gevalsbeschrijving'

In het artikel 'Verzamelzucht; een gevalsbeschrijving' bespreken Appelhof en Fouwels (2001) het verschijnsel excessief verzamelen. Ze belichten vooral gelijkenissen en verschillen met de obsessieve-compulsieve stoornis en chronische psychosen; er wordt vermeld dat het fenomeen ook kan voorkomen bij dementie.

Het is interessant om aan te vullen dat er, afhankelijk van het type dementie, een groot verschil bestaat in de kans dat verzamelzucht optreedt als een van de presenterende symptomen. Met name in de frontotemporale dementie, een zeldzame neurodegeneratieve aandoening die meestal begint tussen het 40e en 60e levensjaar met een duidelijke piek tussen 50 en 60 jaar (Rosso e.a. 2000), is verzamelen van voorwerpen (collecting en hoarding) een typisch voorbeeld van repetitief en stereotiep gedrag, dat een ondersteunend criterium is voor de klinische diagnose (Neary e.a. 1998). In de beginfase van de ziekte domineren gedragsveranderingen en zijn er vaak fatische stoornissen en frontale cognitieve functiestoornissen (Neary e.a. 1998; Rosso e.a. 2000). Frontotemporale atrofie bij CT-scan en MRI-scan en hypoperfusie van de voorste hersengebieden bij SPECT zijn kenmerkend (Rosso e.a. 2000). De gedragsproblemen van deze patiënten betekenen een grote belasting voor partners en familieleden, niet in het minst vanwege het vaak totaal gebrek aan ziekte-inzicht met een stellig afwijzen van hulp- en zorgverlening bij de patiënt (Rosso e.a. 2000). Er bestaan enkel niet-placebogecontroleerde meldingen van een gun-

stig effect van serotonineheropnameremmers op de gedrags symptomen (Swartz e.a. 1997). Er wordt gewaarschuwd dat deze patiënten erg gevoelig kunnen zijn voor de extrapiramidale nevenwerkingen van antipsychotica (Mendez & Perryman 2000; Pijnenburg & Harvey 2000).

In de veel vaker voorkomende dementie van het Alzheimerstype domineert initieel meestal de geheugenstoornis en komen verzamelen en verstoppen van voorwerpen met weinig waarde ook voor, maar dan gewoonlijk later in het ziekteproces, wanneer de diagnose reeds gesteld is. Een zeer herkenbaar voorbeeld is de dementerende romanschrijfster Iris Murdoch, die op haar dagelijkse wandeling onder meer papiertjes en sigarettenpeukjes verzamelde (Bayley 1999).

V. WILS, psychiater te Leuven

LITERATUUR

- Appelhof, B.C., & Fouwels, A.J. (2001). Verzamelzucht; een gevalsbeschrijving. *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 43, 355-359.
- Bayley, J. (1999). *Elegie voor Iris*. Amsterdam: De Bezige Bij.
- Mendez, M.F., & Perryman, K.M. (2000). Frontotemporal dementia. Neuroleptic sensitivity and psychiatric predisposition. *Journal of Neuropsychiatry and Clinical Neurosciences*, 12, 133/P8.
- Neary, D., Snowden, J.S., Gustafson, L., e.a. (1998). Frontotemporal lobar degeneration. A consensus on clinical diagnostic criteria. *Neurology*, 51, 1546-1554.
- Pijnenburg, Y.A.L., & Harvey, R.J. (2000). Vulnerability to neuroleptic side effects in frontotemporal dementia. *Neurobiology of Aging*, 21, S26/P119.
- Rosso, S.M., Heutink, P., Tibben, A., e.a. (2000). Nieuwe inzichten in frontotemporale dementie. *Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde*, 144, 1575-1580.
- Swartz, J.R., Miller, B.C., Lesser, I.M., e.a. (1997). Frontotemporal dementia. Treatment response to serotonin selective reuptake inhibitors. *Journal of Clinical Psychiatry*, 58, 212-216.